

RAD SA MUZIČKI DAROVITIM UČENICIMA – STUDIJA SLUČAJA

Verica Nerić

Muzička škola „dr Miloje Milojević“ u Kragujevcu
vericaneric@gmail.com

Primljeno / Received 02. 09. 2023.
Prihvaćeno / Accepted 21. 11. 2023.

Apstrakt: U ovom radu bavićemo se savremenim tumačenjima prirode darovitih učenika i sagledavanjem različitih načina pristupanja darovitim učenicima u nastavi, držeći se određenja pojma darovitosti koji se da odrediti na osnovu stavova Roberta Sternberga (Robert Sternberg), Fransoa Ganjea (François Gagné) i Džozefa Renzulija (Joseph Renzulli). Uzimajući teorije darovitosti ovih autora kao polazište u radu, a koristeći se naučnom metodom studije slučaja, dokazaćemo i predstaviti darovitost na primeru učenice flaute osnovne muzičke škole u Centralnoj Srbiji, posmatrajući i analizirajući njene aktivnosti, postignuća i ponašanja u određenim situacijama u periodu od godinu dana. Najzad, ističemo i ulogu socio-kulturne sredine, škole i nastavnika u prepoznavanju, podsticanju i usmeravanju darovitih učenika.

Ključne reči: darovitost, nastava, muzička škola, Sternberg, Ganje, Renzulli.

Abstract: In this paper, we will explore contemporary interpretations of the nature of gifted students and examine various approaches to teaching gifted students, adhering to the definitions of giftedness proposed by Robert Sternberg, François Gagné, and Joseph Renzulli. Taking the theories of giftedness by these authors as a starting point in the paper, using the scientific method of case study, we will demonstrate and present giftedness through the example of a flute student at a primary music school in Central Serbia. We will observe and analyze her activities, achievements and behaviors in specific situations over a period of one year. Finally, we emphasize the crucial role of the socio-cultural environment, school, and teachers in recognizing, encouraging, and guiding gifted students.

Keywords: giftedness, teaching, music school, Sternberg, Gagné, Renzulli.

Teorijska konceptualizacija darovitosti

Darovitost nije toliko česta sposobnost, jer se procenjuje da među učenicima školskog uzrasta darovitih i visoko talentovanih ima 5% do 15% (Bauer et al. 2013). Daroviti pojedinac razlikuje se od svojih vršnjaka po jedinstvenim sposobnostima i karakteristikama koje zahtevaju poseban pristup u radu, kao i socijalnu i emocionalnu podršku porodice, zajednice i obrazovanja (Harrison 2004). Uticaj porodice jedan je od ključnih sredinskih činilaca razvoja muzičke darovitosti i uspešnosti u sticanju muzičkih veština (Bogunović 2008). U prvoj fazi razvoja darovitosti ističe se početno visoko interesovanje, koje obuhvata uzrastni period do dvanaeste godine života i koje je snažno podržano i ohrabreno od strane roditelja (Bogunović 2008). Porodična muzička stimulacija ostvaruje se preko slušanja muzike, zajedničkog muziciranja i podrške roditelja za bavljenje muzikom (Bogunović 2008).

Muzičko izvođenje se često smatra veštinom koju poseduju samo daroviti usled biološkog dara koji poseduje mali broj ljudi (Bogunović 2008). Dostizanje muzičke uspešnosti je proces koji je potrebno sagledavati dugoročno, gotovo da nijedna oblast u umetnosti ne zahteva toliko dug period za uvežbavanje veština i sticanje znanja i iskustva koji omogućavaju dostizanje ekspertnosti, a rezultati se sagledavaju kroz ukupni efekat u ovladavanju instrumentalnog izvođenja (Bogunović 2008). Muzička kompetentnost se određuje kao „visok stepen ovladanosti različitim nivoima muzičkih veština i znanja, počevši od teorijskih znanja i psihomotornih veština do estetskih i doživljajnih komponenti u interpretaciji prilikom izvođenja“ (Tafari 1996, prema: McNeil 2000).

Pored porodičnog okruženja, u razvoju darovitosti veliku ulogu ima škola i školsko učenje. Jedan od ključnih zadataka škole jeste transformacija potencijala učenika u talente. Nažalost, današnja škola je mesto gde postoje male mogućnosti za razvoj darovitosti (Sternberg and Lubart 1992).

Koristeći se konceptima darovitosti iz pera autora Roberta Sternberga, Fransoa Ganjea i Džozefa Renzulija, koji na različite načine prilaze, određuju i tumače relacije između pojmova sposobnosti, kreativnosti i ličnosti, izrađena je i sprovedena studija slučaja.

Teorije darovitosti Sternberga, Ganjea i Renzulija

Svoju teoriju darovitosti američki psiholog Sternberg formira na osnovu teorije razvoja inteligencije. Smatra da je darovitost izuzetna i neuobičajena inteligencija koju ima mali broj ljudi (Sternberg 1985). Razlikuje tri vrste inteligencije: analitičku, praktičnu i kreativnu, kao i tri aspekta intelektualne darovitosti: kognitivni, iskustveni i adaptivni. Darovitost ima različite oblike ispoljavanja, do nje se dolazi različitim putevima i određena je socio-kulturnim kontekstom.

U Sternbergovoj teoriji darovitosti reč je o unutrašnjem svetu i specifičnim mentalnim mehanizmima (Sternberg 1985). Prema Sternbergu postoje tri komponente darovitosti: komponente sticanja znanja (proces koji učestvuju u učenju na koji način se nešto radi), metakomponente (proces višeg reda koji učestvuju u planiranju, praćenju i odlučivanju šta će se i kako će se raditi) i delatne komponente (obavljanje zadatka – veština rada sa novim, nepoznatim materijalima). Sve tri Sternbergove komponente darovitosti bile su uključene u procesu identifikovanja i praćenja darovite učenice tokom izrade i sprovođenja studije slučaja.

Kanadski psiholog Fransoa Ganje, koji je dao zapažen doprinos razvoju teorije darovitosti, polazi od toga da je darovitost urođena sposobnost i predstavlja tek „sirovinu“, koja se postepeno oblikuje u ono što je uistinu vredno – u visoke, sistematски razvijene kompetencije (znanja i veštine), koje on naziva talentima (Gagné 1985, 1995, 2005, 2007, 2009, 2015). Darovitost je za Ganjea posedovanje i spontano korišćenje prirodno datih potencijala u jednoj ili više oblasti, a za aktualizaciju darovitosti odgovorni su sredinski uslovi učenja. Ganje darovitost dalje definiše i kao „izrazitu natprosečnu kompetentnost u jednoj oblasti sposobnosti (intelektualnoj, kreativnoj, socioemotivnoj i senzomotornoj), a izrazita natprosečnost u jednom ili više područja ljudskih aktivnosti je talenat“ (Gagné 1985).

„Darovi“, kako ih Ganje naziva, posebne su prirodne sposobnosti koje imaju genetsku osnovu i mogu se opaziti u svakom zadatku sa kojim se dete suočava tokom svog školovanja, lakše su uočljivi kod manje dece, jer nema još uvek tolikog uticaja sredine. Kod starijih se oni mogu meriti preko lakoće i brzine kojom stiču veštine. Darovi se transformišu u talente koji predstavljaju dobro trenirane i sistematски razvijene veštine izvođenja. Talenat implicira postojanje natprosečnih prirodnih sposobnosti. Međutim, nekada se dogodi da natprosečne prirodne sposobnosti ostanu samo darovi, ne pretvore se u talenat, kao što je slučaj s akademskim neuspelom kod intelektualno darovite dece (Gagné 1995). Ganje pod talentom označava izvanredno savladavanje i razvijanje sposobnosti ili veština i znanja u najmanje jednom polju ljudskih aktivnosti, do stepena koji pojedinca svrstava među deset od sto najboljih iz njegovog godišta (Gagné 1999).

U centar svoga interesovanja Ganje stavlja darovitost. Kod njega je suštinsko pitanje zašto i kako određuje darovitost, jer se čini da je ona samo „ulaznica“ za talenat, a talenat je kvalitetan ishod. Središnje mesto u njegovom diferenciranom modelu darovitosti i talenta zauzima proces razvoja talenta kroz vežbanje i sistematско učenje, što se može videti u kasnije predstavljenoj studiji slučaja. Darovita osoba sposobna je da samostalno organizuje i inicira aktivnosti kojima će da postigne svoj cilj.

Američki psiholog Renzuli (1986) pod darovitošću podrazumeva darovito ponašanje i nastoji da nas odvraća od ideje da je darovitost urođena karakteristika koju neko ima ili nema (Renzulli 1986). Renzuli izdvaja tri neophodna faktora za razvoj

darovitog ponašanja: natprosečne sposobnosti, posvećenost zadatku i kreativnost. Sva tri faktora jednako su bitna kod identifikovanja darovitosti, istovremeno uslovljavaju darovitost, a poseduje ih učenica čija je darovitost identifikovana tokom sprovođenja studije slučaja. Za Renzulija darovitost nije stanje bića, već ponašanje koje se pojavljuje kod određenih ljudi, u određeno vreme i u određenim okolnostima (Renzulli and Reis 2018).

Studija slučaja

Studija slučaja je najbolji način da se izaberu daroviti učenici, metod koji podrazumeva prikupljanje i proučavanje podataka o postignućima i ponašanju učenika koji su posmatrani u dužem vremenskom periodu (Maksić 1998). Autorka ove studije slučaja je profesorka flaute u dve muzičke škole u Centralnoj Srbiji. U središtu istraživanja je učenica šestog razreda flaute osnovne muzičke škole. Praćeno je njeno ponašanje u različitim situacijama: tokom pripreme za javni čas, takmičenje i prijemni ispit; prilikom nastupa na novogodišnjem koncertu i takmičenju; na sceni pred publikom. Koristeći se navedenim teorijama Sternberga, Ganjea i Renzulija, sprovedena je analiza osobina i predispozicija učenice, njenih načina ponašanja u različitim okolnostima, načina na koje vežbanje, sviranje i nastupanje uklapa s ostalim obavezama u osnovnoj školi i pripremom za prijemni ispit za srednju školu, kao i uključenosti u nova iskustva, orijentacije na zadatak i njenih postignuća.

Primena Sternbergove teorije u radu sa darovitom učenicom

Učenica poseduje sva tri aspekta intelektualne darovitosti koje navodi Sternberg. Kognitivni aspekt karakterišu inteligentna ponašanja u bilo kom datom okruženju: učenica lako savladava notni tekst planiranjem vežbanja; brzo uči notni tekst napamet, solmizacijom. S obzirom na to da se radi o učenici koja ima veoma razvijen sluh, već prilikom čitanja nove kompozicije, veći deo materijala zapamti po sluhu.

Iskustveni aspekt se ogleda u tome što je učenica usredsređena i koncentrisana kada joj se nastavnik verbalno obraća na času, sluša sugestije i ispravlja greške, već na času praktično primenjuje sve što joj se kaže, ili praktično izvodi na instrumentu ono što joj se pokaže. Uviđa šta nastavnik govori drugima i trudi se da se njoj ne dogodi ista greška. Poseduje sposobnost automatizovanja inovacionih procesa.

Adaptivni aspekti intelektualne darovitosti su oni gde se vidi da su ponašanja učenice u novoj sredini inteligentna. Izuzetna inteligencija se povezuje sa spoljašnjim svetom koji je okružuje i javlja se kao: adaptacija na okolinu, oblikovanje okoline i selekcija okoline. Učenica se u novom okruženju na seminaru isto ponaša, lako se uklapa u svaku novu sredinu i često sa sigurnošću nastupa. Koristi priliku da sluša starije đake na javnim nastupima pre ili nakon časa i pravi izbor naredne

kompozicije za obradu. Da je adaptabilna inteligencija u pitanju dokazuje timskim sviranjem i radom u grupi, iako je po opredeljenju individualac. Prilikom uvođenja novih alata – aplikacije, kao dopunskog sredstva za razvijanje određenih kompetencija, učenica se lako prilagođava ovakvom, novom načinu obrade nastavnih sadržaja, koji će joj kasnije služiti za bolju saradnju sa korepetitorom. Prilikom posete času drugog profesora, lako uspostavlja verbalnu komunikaciju i lako se adaptira na novi način rada. Utiče na drugu talentovanu decu da se opredele za isti instrument i upišu muzičku školu. Već nakon prvih nastupa pridobija svoju publiku za naredne koncerte, što sve zajedno predstavlja oblikovanje okoline. Lako diferencira koje aktivnosti su joj bitne, uglavnom je orijentisana ka umetničkoj izvođačkoj delatnosti kojom se više bavi od ostalih. Povezuje se s osobama s istim interesovanjima, što predstavlja njenu sposobnost da selektuje okolinu.

Njena analitička inteligencija ogleda se u tome da je ona u stanju da razume kada joj se kaže da nešto nije dobro odsvirala. Skretanjem pažnje na nešto što je pogrešno, ona analizira i shvata gde je i u čemu pogrešila. Kada je reč o praktičnoj inteligenciji, učenica tačno zna šta u kojoj prilici može da odsvira. Ume da oceni situaciju i stečeno znanje i veštinu primeni kada se ukaže prilika. Po pitanju kreativne inteligencije učenica svakom muzičkom delu i izvođenju daje lični pečat, a upravo originalnost potvrđuje prisustvo kreativne inteligencije. Sposobnosti i kompetencije pokazuje u više oblasti, poput pevanja na solfeđu i horu, sviranja na tradicionalnom instrumentu i u glumi. Ovo potvrđuje da su darovita deca najčešće sposobna za više različitih oblasti. Pri samom izvođenju neke kompozicije maštovito i vešto primenjuje agogiku. U stanju je da određenu muzičku deonicu izvede u različitim stilovima sviranja, na primer: koristeći baroknu artikulaciju, neočekivane akcente u džez karakteru, ili različite ukrase u etno muzici. Ovakvi učenici, kada to stil izvođenja dozvoljava, stalno uvode novine i improvizuju.

Učenica poseduje intelektualne karakteristike kreativno darovitih: ima sposobnost da vidi problem na drugačiji način, u stanju je da drugačije interpretira pročitani notni tekst, da misli divergentno o mogućim rešenjima, da koristi proces uviđanja pri rešavanju zadataka – da zna da prepozna i čuje grešku. U poređenju sa drugim učenicima ima veći izbor strategija – na različite načine dolazi do rešenja, isprobava načine da tehnički tešku deonicu navežba kako treba. Poseduje izražene sposobnosti poređenja i povezivanja novog sa stečenim znanjima i reprodukuje na način kako je obrađeno ranije. Povezuje da je melodija koju svira zapravo muzika koju je čula u reklami, ili nekom filmu. Poseduje šira znanja koja su neophodna za celokupno napredovanje. Mnogo vremena provodi u prikupljanju informacija. Usmerena je ka zadatku i želi da ga uradi najbolje moguće. U vremenskom periodu između dva časa preslušava druga izvođenja, istražuje o karakteru i stilu kompozicije koju izvodi, izlistava pisane podatke o kompozitoru dela i načinu na koji delo treba izvesti. Sve ovo joj dobro služi da spremno argumentuje sopstveni stil izvođe-

nja. Želi da bude najbolja, takmiči se sama sa sobom – usmerena je na to da osvoji maksimalni broj bodova na takmičenju. Ne gleda bodovnu listu ostalih oko sebe. Usmerena je na učenje ka postignuću. Cilj joj je da dostigne svoj maksimum. U jednoj školskoj godini učestvuje na takmičenjima različitim kriterijuma i na svim osvaja prvu nagradu: laureat je na takmičenju *Sopravista* u Italiji, dobitnica prve nagrade na *Festivalu muzičkih i baletskih škola Srbije* i na takmičenju *Memorijal Kosta Manojlović* u Smederevskoj Palanci. Često učešće na takmičenjima od učenika zahteva ne samo znanje i veštine, već i određena lična svojstva, uspešno ovladavanje stresom u situacijama kada je njegov rad izložen proveri (Bogunović 2008).

Iz svega proizlazi jedinstven kognitivni stil – stil mišljenja pojedinca. Za darovitost su značajne i osobine ličnosti tj. sklop osobina: sposobnost tolerisanja nejasnoća koje se ogleda u prihvatanju greške, i to ispravlja; spremnost za umereno preuzimanje rizika, želi da se oproba i na većim i ozbiljnijim nastupima, takmičenjima i seminarima relevantnih profesora; želja da se prevaziđu teškoće potvrđuje upornost, ne odustaje ni kada naiđe na teške situacije ili tehnički zahtevne delove koje nije lako savladati. Posедуje intrinzičnu motivaciju i usmerena je na zadatak, a ne na cilj. Zadatke postavlja prema predstojećim aktivnostima: da odsvira odlično na takmičenju, koncertu ili seminaru, a položen prijemni ispit za srednju školu sa maksimalnim brojem bodova postaje ishod. Želja darovitih je da se postigne savršenstvo u onom što rade.

Sternbergove komponente sticanja znanja ogledaju se u tome da učenica najpre iščita parlato notni tekst, što značajno skraćuje vreme obrade kompozicije; praktično uvežbava prethodno pročitani notni tekst; uči notni tekst napamet solmizacijom. Primenom aplikacije na telefonu čita notni tekst sa telefona i osluškuje instrukcije virtuelnog nastavnika. Koristeći integrisani pristup povezuje naučeno znanje i trudi se da ono trajno usvoji. Metakomponente darovitosti zapažamo kada učenica najpre planira vežbanje od časa obrade do narednog časa – čita i radi na notnom tekstu, postavlja artikulaciju i upoznaje oblik kompozicije, kontinuirano vežba do idućeg časa, te lako povezuje, što predstavlja visok nivo darovitosti. Delatne komponente darovitosti u ponašanju i postupcima učenice ogledaju se u tome što novim tekstom, ili čak srodnim instrumentom koji dobije, ovlada brzo i vešto. Lakše savladava tehnički zahtevnije delove partiture za kratak period. Što je vreme da se savlada zadatak kraće, delatna komponenta je izraženija i može se govoriti o većem stepenu darovitosti.

U studiji slučaja zapažamo da na razvoj darovitosti utiče sredina i socio-kulturni kontekst. Karakteristike porodične sredine koja podstiče razvoj darovitosti učenice su: braća i sestre su već završili muzičku školu; roditelji, braća i sestre kod kuće muziciraju zajedno s učenicom.

Pošto je reč o učenici iz manjeg grada, planira se njeno odvajanje od porodice i upisivanje srednje škole u većem gradu. Roditelji podstiču njen razvoj potencijala i

vežbanje kontinuiranom kontrolom postignuća i građenjem pozitivnog odnosa prema obrazovanju.

Prema Sternbergu se, prilikom merenja darovitosti, ispituje sposobnost rešavanja problema, verbalna sposobnost i socijalna kompetentnost. Učenica poseduje sposobnost rešavanja problema, što se uočava na osnovu načina na koji pristupa i savladava teže deonice u odnosu na celu kompoziciju. Kada je reč o verbalnim sposobnostima, zahvaljujući jakom intelektualnom potencijalu i stalnoj radoznalosti, jasno razgovara o načinima na koje je neko ranije lakše savladao problem. Procene javnih nastupa predstavljaju neodvojivi deo prirode muzičke profesije i obrazovanja. Lako argumentuje kada na nekom od nastupa ili takmičenja nešto ne izvede prema predviđenom. Po pitanju socijalne kompetentnosti primećujemo da se lako snalazi u timskom radu: kamernim ansamblima, orkestru, sa horom flauta i korepitorom. Stalno „stremi napred“, u tumačenju okoline spada u „štrebere“, a upravo je ovo odlika jakog intelektualnog potencijala.

Primena Ganjeove teorije u radu sa darovitim učenicom

Prema Ganjeu, niži stepen postignuća ili „umereno talentovani“ jesu učenici klase flaute koji tačno sviraju notni tekst i imaju odlične ocene. U srednje talentovanu grupu spadaju učenici koji postižu nagrade i nastupaju na internim časovima. Učenica šestog razreda, koja je laureat na takmičenju, na svim takmičenjima osvaja prvu nagradu i time potvrđuje da je „ekstremno talentovana“ i zadovoljava visok stepen postignuća. Ima dar za muziku – umetnički talenat, i sve predispozicije za sviranje, a vežbanjem svoj dar pretvara u talenat, što se potvrđuje visokim nagradama na takmičenjima.

U procesu ispoljavanja talenta, prema Ganjeu (Gagné 1999), značajna uloga pripada intrapersonalnim (fizičke i mentalne karakteristike osobe, zrelost, motivacija i dr.) i sredinskim (milje, prilike, događaji, osobe iz okruženja) katalizatorima. Među katalizatorima ličnosti najvažniji su intrinzična motivacija i temperament. Učenica, pored intrinzične motivacije, poseduje i strpljenje za vežbanje instrumenta, ali i energičnost za javne nastupe, nasleđenu predispoziciju da se ponaša na određeni način i stečene stilove – dostojanstvo i harizmu na sceni, koji značajno doprinose razvoju talenta, bilo da ga stimulišu, usporavaju, ili blokiraju. Značajan sredinski katalizator, prema Ganjeu, jeste okruženje na makro (geografska sredina) i mikro (porodično okruženje) planu. Važan faktor predstavlja socio-ekonomski status. Učeničina porodica je skromna i patrijarhalna; otac i majka su potvrđeni u svojim profesijama; podržavaju, podstiču, ohrabruju i razgovaraju, što kod učenice utiče na samopouzdanje; uče decu da imaju odnos prema obrazovanju, iskrenost prema nastavniku i poštovanje škole kao vaspitno-obrazovne institucije.

Ganje nastavnike/mentore, obrazovne prilike i programe za podsticanje darovitih učenika prepoznaje kao „katalizatore“ koji imaju moć da pospeše taj proces (Gagné 1985). Osim roditelja i nastavnika, koji naročito prilikom individualne nastave igraju bitnu ulogu u razvoju darovitosti, uticaj imaju i drugi ljudi, okolnosti i situacije. Razredni starešina učenici opravdava odsustva sa časova u osnovnoj školi zbog nastupa u muzičkoj školi, i razume buduće profesionalno opredeljenje učenice, kao i opterećenost obavezama u dve škole.

Ganje je formulisao prototipove talentovanih učenika prema njihovim stavovima (intelektualnim, kreativnim, socio-afektivnim i fizičkim) i talentima (akademskim, tehničkim, umetničkim i inerpersonalnim) (Gagné 1999, 230). U odnosu na ovu podelu ustanovili smo da učenica poseduje umetnički talenat (lepo svira instrument, ima lep glas i dobro peva) i kreativne stavove (fluentna i originalna).

Primena Renzulijeve teorije u radu sa darovitim učenicom

Ako analiziramo sposobnosti učenice koristeći postulate Renzulijeve teorije, uočićemo da ona poseduje sva tri faktora važna za razvoj darovitog ponašanja: natprosečne sposobnosti – kapacitet koji smo ustanovili da učenica poseduje, kreativnost – koju učenica potvrđuje fluentnošću, originalnošću, radoznalošću, otvorennošću za nova iskustva, spremnošću na rizik, i posvećenost zadatku – velika zainteresovanost za vežbanje instrumenta, istrajnost i izdržljivost i kada nije jednostavno, verovanje u sebe, ali i otvorenost i prihvatanje kritike i samokritike, postavljanje visokih standarda.

U okviru natprosečnih sposobnosti Renzuli pravi razliku između opštih (obrada informacija, integrisanje iskustva i apstraktno mišljenje) i specifičnih sposobnosti (sposobnost usvajanja znanja, izvođenje određene aktivnosti). Opšte sposobnosti koje učenica poseduje su: brza i laka obrada muzičkog materijala, prepoznavanje harmonije i tonaliteta, memorisanje notnog teksta, adaptacije na nove situacije, brzo i tačno prenošenje informacija. Specifične sposobnosti bi podrazumevale: vešto izvođenje dela na flauti uz poštovanje svih propisanih smernica kompozitora.

Pod posvećenošću zadatku Renzuli podrazumeva motivaciju pretvorenu u akciju – upornost, izdržljivost, naporan rad, ali i samopouzdanje, sposobnost zapažanja i posebnu fascinaciju određenim problemom, temom, predmetom. Učenica je istrajna, izdržljiva, naporno radi na zadatku, ali i poseduje samopouzdanje, pronicljivost i posebnu fascinaciju prema flauti kao instrumentu i nastavnom predmetu. Renzuli tvrdi da bez posvećenosti zadatku visoka postignuća jednostavno nisu moguća. Prema njegovoj teoriji, samo ako karakteristike iz sva tri prstena – natprosečne muzičke sposobnosti, kreativnost i posvećenost zadatku – funkcionišu zajedno, mogu se uočiti visoka dostignuća ili darovito ponašanje (Renzuli 1986).

Zaključak

Koristeći teorije darovitosti Sternberga, Ganjea i Renzulija, ustanovili smo da je učenica darovita, jer poseduje niz kognitivnih i drugih specifičnosti, usmerena je na zadatak, lako postiže postavljene ciljeve, a uz sve to ima podršku porodice i škole.

Učenica poseduje sva tri aspekta Sternbergovih kriterijuma koji ukazuju na visok nivo intelektualne darovitosti – kognitivni, iskustveni i adaptivni. Oni upućuju na jedinstven kognitivni stil učenice, koji je oblikovan kroz njen pristup učenju i muzičkom izvođenju. Visok nivo njene inteligencije ogleda se u intrinzičnoj motivaciji, sposobnosti za inovaciju, originalnosti u izvođenju, sposobnosti rešavanja problema i socijalnoj kompetentnosti. Ove karakteristike čine je ne samo talentovanom izvođačicom već i osobom koja doprinosi raznolikosti i kreativnosti u muzičkom okruženju.

Prema Ganjeovim kriterijumima za darovitost, učenica je ekstremno talentovana (visoke ocene, nagrade, bodovi), poseduje intrapersonalne faktore (intrinzična motivacija, strpljenje, energičnost) i značajne sredinske katalizatore (okruženje i socio-ekonomski status). Individualne sposobnosti, okruženje, podrška i motivacija jesu suštinski elementi Ganjeovog modela darovitosti.

Učenica poseduje i tri ključna faktora darovitog ponašanja, koji prema Renzuliju, ukazuju na darovitost: natprosečne muzičke sposobnosti, kreativnost i posvećenost zadatku. Baš kao što Renzuli napominje važnost sinergije ova tri faktora, učenica ih integriše u procesu ostvarivanja svojih muzičkih dostignuća. U razvoju darovitosti značajna je uloga porodice, nastavnika i mentora, što doprinosi samopouzdanju, motivaciji i stvaranju stimulativnog okruženja za učenicu. Najzad, darovito ponašanje se ne svodi samo na visok intelektualni kapacitet, već i na kreativnost, posvećenost i podršku okoline.

Reference:

- Bauer, Stephanie, Polly Benkstein, Amy Pittel, and Gabi Koury. 2013. *Gifted Students: recommendations for Teachers: Practical Recommendations and Interventions*. <http://www.education.udel.edu/wp-content/uploads/2013/01/GiftedStudents.pdf>
- Bogunović, Blanka. 2008. *Muzički talenat i uspešnost*. Beograd: Institut za pedagoška istraživanja.
- Gagné, François. 1985. "Giftedness and Talent: Reexamining a Reexamination of the Definition." *Gifted Child Quarterly* 29 (3): 103–112.
- Gagné, François. 1995. "From Giftedness to Talent: A Developmental Model and its Impact on the Language of the Field." *Roepers Review* 18 (2): 103–111. https://www.researchgate.net/publication/254325555_From_giftedness_to_talent_A_developmental_model_and_its_impact_on_the_language_of_the_field#fullTextFileContent

- Gagné, François. 1999. "Gagné's Differentiated Model of Giftedness and Talent (DMGT)." *Journal for the Education of the Gifted* 22 (2), 230–234.
- Gagné, François. 2005. "From Gifts to Talents: The DMGT as a Developmental Model." In *Conceptions of Giftedness*, edited by R. Sternberg and J. Davidson, 98–119. Cambridge: Cambridge University Press.
- Gagné, François. 2007. "Ten Commandments for Academic Talent Development." *Gifted Child Quarterly* 51 (2): 93–118. https://www.researchgate.net/publication/249827397_Ten_Commandments_for_Academic_Talent_Development#fullTextFileContent
- Gagné, François. 2009. "Debating Giftedness: Pronat vs. Antinat." In *International Handbook on Giftedness*, edited by L. V. Shavinina, 155–198. Dordrecht: Springer.
- Gagné, François. 2015. "Academic Talent Development Programs: A Best Practices Model." *Asia Pacific Education Review* 16 (2): 281–295. https://www.researchgate.net/publication/276136307_Academic_talent_development_programs_a_best_practices_model#fullTextFileContent
- Harrison, Catherine. 2004. "Giftedness in Early Childhood." *Roeper Review* 26 (2): 78–84. <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/02783190409554246>
- Maksić, Slavica. 1998. *Darovito dete u školi*. Beograd: Zavod za udžbenike.
- Renzulli, Joseph S. 1986. "The Three-ring Conception of Giftedness: A Developmental Model for Creative Productivity." In *Conception of Giftedness*, edited by R. Sternberg and J. Davidson, 53–92. Cambridge: Cambridge University Press.
- Renzulli, Joseph S., and Sally M. Reis. 2018. "The Three-ring Conception of Giftedness: A Developmental Approach for Promoting Creative Productivity in Young People." In *APA Handbook of Giftedness and Talent*, edited by S. I. Pfeiffer, E. Shaunessy-Dedrick and M. Folez-Nicpon, 185–199. American Psychological Association.
- Sternberg, Robert J. 1985. "Implicit Theories of Intelligence, Creativity and Wisdom." *Journal of Personality and Social Psychology* 49 (3): 607–627.
- Sternberg, Robert J., and Todd I. Lubart. 1992. "Creative Giftedness in Children." In *To Be Young and Gifted*, edited by P. Klein and A. Tannenbaum, 33–51. Norwood, NJ: Ablex.
- McNeil, Allison F. 2000. "Aural Skills and the Performing Musician: Function, Training and Assessment." PhD diss., University of Huddersfield.

Summary

WORKING WITH MUSICALLY GIFTED STUDENTS – A CASE STUDY

The paper discusses giftedness in the context of music education, focusing on the development of student's musical abilities. It highlights the rarity of giftedness, estimating that 5% to 15% of school-age students are gifted or highly talented. The influence of family, especially in the early stages of development, is emphasized, particularly through musical stimulation such as listening to music and playing together. It further explores the theories of giftedness put forth by psychologists Robert Sternberg, François Gagné, and Joseph Renzulli. Sternberg identifies three types of intelligence (analytical, practical, and creative) and three aspects of intellectual giftedness. Gagné views giftedness as an innate ability that transforms into talent through systematic development. Renzulli emphasizes the factors of above-average ability, task commitment, and creativity for the

development of gifted behavior. The paper then presents a case study of a sixth-grade flute student, examining her characteristics, behaviors, and achievements through the lenses of Sternberg, Gagné, and Renzulli's theories. The application of Sternberg's theory reveals that the student possesses all three aspects of intellectual giftedness: cognitive, experiential, and adaptive. Gagné's theory recognizes her as extremely talented, achieving high levels of success in competitions. Renzulli's framework highlights the importance of above-average ability, task commitment, and creativity in the student's musical development. The case study demonstrates how the student's environment, family support, and socio-economic context contribute to her musical development. In summary, the text provides insights into the theories of giftedness and their application in the case of a musically gifted student, emphasizing the multifaceted nature of talent development and the importance of both individual characteristics and external factors.